

POEZIJA

BALTIJOS SAKMĖ

Baltijos sakmę išklausyki, Elmide!
Viršum Sembos kyšulio žalio, kursai
Į gintarus žarstančią jūrą miškais nusidriekia,
Stūkso niūriai kalva; nuo bangų ją iš tolo
Baltijos žvejas išvysta rūsčiai tamsuojant;
Galtgarbu mini jį piemens, nors Rinaro vardą
Nemirtingieji jam skyrė. Nuolaužos nykios
Stirkso brūzgynų tankmėj, per kurią palengva
Raitos stačiai vinguriuojantis takas viršūnėn,
Nuo kurios Priegliaus miesto kuorai keleiviui
Ir lyg rūkas Piliavos burės nušvinta.
Dažną naktį bežvaigždę slaptingai ir šiurpiai
Girdis žvangančios ietys ir žlegantys skydai,
Dunksi žirgo kanopos ir darda vežimai,
Kol šviesa sumirgus blyksteli tarpu griuvėsių,
Melsvai suspindus juodą paveikslą nušviečia,
Ir pranyksta staiga pasirodžius raitelio šmėkla.

Kitados, laikais praeities, kai Ramovės
Ažuolai dar augo šventi, o laimingi dievai
Mirtingųjų trobelėn užklysti nevengė,
Šventykla stūksojo čionai, skirta Lyguo.
Dienąnakt šventą ugnį skaisčiausios mergelės
Su lelijų vainikais sergėjo stropiai.
Bet kai ugnį globoti orakulas skyrė
Baltaplaukę Vingalo dukterį Zema,
Ir jinai drauge su kitom vaidilutėm
Su dainom ir rateliais atvesdinta buvo,
Pyktis narsiojo Skomanto širdį užvaldė,
Užsirūstino šimto valdų kunigaikštis,
Nes paslapčia pamilęs buvo mergelę.
Zemos dailiosios, dievų ir žmonių numylėtos,
Rože pažydusios skaisčiai Arkadijos slėny,
Žavesiu savo pranokusios daugel mergaičių,
Begalė troško jaunuolių. Bet žemiškos meilės
Nūn privalėjo ji amžiams atsisakyti.
Toks jau buvo dievų nulemtas sprendimas.
Betgi Skomantas nuosprendžio krivių nepaisė,

Ryžos nuotaką sau nuo altoriaus pagrobt
Ir su kardu namo parsivesti kaip žmoną.
Trissyk puolė jis pilį, ir trissyk atstūmė
Jo pulkus atgalios sargybinių strėlės;
Skydas daužės į skydą, kryžiovosi ietys,
Ak, tik plūdo kraujai šventojoje vietoj;
Štai, išlaužus didžiuosius šventyklos vartus,
Stvers jau kario ranka nelemtoji mergelę.
Bet sugriaudė nakties viesulai su perkūnais,
Nuo žaibų ėmė eizėti medžių viršūnės.
Subildėjusios virto sienos šventyklos mūrinės,
Piktadarių pulką palaidodamos tarp griuvėsių.
Tarp debesų sušvito danguj vaidilutė,
Ten, aukštybėj, lelijų žiedais vainikuota,
Ir išblėso amžiams tarsi liepsnelė. - -

Dar lig šiol per klaiką nakties išgirsta keleivis
Dusliai žvangančias ietis, žlegančius skydus,
Dunksi žirgo kanopos ir darda vežimai,
Kol sumirgus šviesa blyksteli tarpu griuvėsių,
Melsvai suspindus paveikslą juodą nušviečia;
Ir pranyksta staiga pasirodžius raitelio šmėkla.

BALGOS GRIUVĖSIAI

Kada pusiaunaktis su mirgančiom žvaigždėm
Užgula kalvas pilkąsias Balgos,
Ir ežero pilies pusiau nugrimzdusius griuvėsius
Tiktai blyškus mėnulio spindulys nušviečia,
Tada man dvasią liūdesio ašarom apniaukia
Baugi nuojauta praeities,
Ir tylus, bevardis ilgesys
Į amžinybę mano sielos žvilgsnį kreipia.

O žvaigždės Dievo! Jūsų amžinų spindulių
Kabinas mano akys ilgesingai,
Nugrimzta viskas į dūlėsių slėnius,
Kol jūs taikingai tęsiat savo aukštą kelią!
Ar daug pavasarių dar lemta mano būčiai?
Ar tik dvasia nugrims, išnykdama griuvėsiuos?
Išduokit man, jūs spinduliais vainikuotos sferos,
Ar aš daugiau nei vien šios nuolaužos esu?

„Daugiau nei nuolaužos, daugiau nei orionai“ –
Liepsnom įrašo amžinosios meilės ranka;
„Nedaug pavasarių gyvent čia tavo dvasiai
ant pasaulių paskutinausios pakrantės!
Iš dulkių išskraidins tave aukštybėn,
Kur tavo koja auksines žvaigždes palies,

Patirsi laimę ant saulės nušviestų kalvų,
Kokios jokia akis ir jokia ausis nėra jautus!“

O apgaubkit mane su palmių šakomis!
Telinksmine dangus ir žemė mano dvasią!
Te man miškai ir kedrai nusilenkia,
Nes mano vardas reiškia amžinatvę.
Meskite, kunigaikščiai, meskite karūnas žemėn,
Ir laurus, nugalėtojai, sau nusiplėškite nuo galvų,
Rytoj kaip broliai žengsim mes pas Dievą,
Vainikai amžinybės padabinti!

Tie, kur čia ilsisi kapuos sugulę,
Regėjo kitados šitos pilies puikybę.
Atjodavo čia riteriai iš tolimų kraštų,
Atstatę skydus kruvinam susirėmimui.
Daugelis krito perverti narsiųjų iečių
Romios tautos, kuri namus ir bandą gynė;
Daugelis, sprukdami link jūros, rado
Čia greitą mirtį nuo didvyriško Divano kardo.

Anūkai Hermano, prie švento kryžiaus,
Kurs meilės jus ir pamaldžios kantrybės moko,
Sakykit, ką padarė jums tauta, nelinkus
Ką nors užgrobt, nepakerėta aukso,
Kuo nusikalto, ažuolų tylioj lapijoj
Tiktai saviem dievam ir sau patiem girdėta,
Kad jos laukus ir šventenybes plėšti
Patraukėt čia iškėlę kraugerišką ranką?

Tačiau jūs tylite. Tą didžią dieną,
Kuri visų tautų žygius pasvers
Ant teismo gailestingojo svarstyklių,
Bus jūsų kruvina kaltė padėta!
Teks pripažinti antveidžius numetus,
Kai kaltinami prieš teisėją stosit,
Kad jūs nelygu barbarai Atilos
Išsmaugėt juos ant jų kalvų gimtųjų.

Ten aukštybėj rimtas burtas mestas:
„Neteisybė krenta ant galvos tirono,
Kaip pelai bus vėjo išnešiotas
Derlius svetimam lauke pagrobtas!“
Neišvengiamai ateis tas laikas,
Visai tautai atpildo diena.
Už tėvų skriaudas vaikų vaikai atkeršys,
Už sukruvintąją nekaltųjų gėdą.

Kur gi, Roma, tavo aukso rūmai,
Kur tie lobiai, kalavijais užkariauti?

Kur, Elada, tavo marmuro šventovės,
Puošnūs portikai ir kolonados?
Ak, su mumijų rūšiais nugrimzdę
Kilnūs faraonai į griuvėsius!
Bandą šiandien Memfy traukiančią išvysi
Samanom sužėlusiais griuvėsiais.

Saulėtos viršūnės piramidžių
Ir jų išmintis pasklido dulkėm.
Visas grožis ir didybė šiam pasauli
Vysta ir iš naujo nesudygsta.
Laiko audros, modamos skubriais sparnais,
Skeptrų, titulų ir aukso spindesį pražudo.
Ir tik saulėtoj viršūnėj amžinybės
Žydi nuolankios dorybės vainikas!

SIGALAS IR INA

Lietuviška daina

Ant miško kalno aukų akmenis,
Kur kelias į pietus pasisuka,
Ateina mergaitė nuolat į giraitę,
Kai diena leidžias ir kyla.
Piligrimai girdi jos dainas,
Pjovėjai, traukiantys pro šalį,
Ir girios dvasios atkartoja
Jos sielvartingas gedulo melodijas:

„Neguoskit, jūros pakrantės,
Giraite ir kalvos, vėlai ir anksti!
Į tėvynę žaliu takeliu
Negrįš mano bernelis dabar ir niekad.“

Kai į mūšio lauką kariai traukė,
Skubėjo jis su Jogailos kariuomene
Drąsiai ant žirgo su skydu ir lanku
Į Tanenbergo mūšį.
„Lik sveika! – ant šių kalnelių
Kalbėjo jis. – Jei Laima lems,
Išvysi mane kaip nugalėtoją;
Lauk nekantriai manęs su ištikimu žvilgsniu!“

Neguoskit, jūros pakrantės,
Giraite ir kalvos, vėlai ir anksti!
Į tėvynę žaliu takeliu
Negrįš mano bernelis dabar ir niekad!

Pergalės trimitai girdisi aidint,

Džiūgauja visa kovotojų kariauna:
„Dešimtkart po tūkstantį krito,
O priešų dešimtsyk daugiau.“
Visa liaudis su dainom ir rateliais
Išeina palaimingai džiūgaudama,
Kloja kelią žaliomis šakomis
Ir bernelį sveikina nuotaka.

Neguokit, jūros pakrantės,
Giraite ir kalvos, vėlai ir anksti!
Į tėvynę žaliu takeliu
Negrįš mano bernelis dabar ir niekad!

Ar Sigalo neregėjot
Skriejančio per priešų pulkus?
„Jo šalmo plunksnas matėm plaikstantis,
kur buvo pats mūsų įkarštis.
Nuo jo narsios ieties
Krito priešų pirmasis karžygys.
Bet jis ilsisi po varginančio susirėmimo
Užmigęs pergalės lauke.

Neguokit, jūros pakrantės,
Giraite ir kalvos, vėlai ir anksti!
Į tėvynę žaliu takeliu
Negrįš mano bernelis dabar ir niekad!

Sidabruok, sidabruok, mėnuli, kalvą,
Dvasios šoka ant aukų akmenis!
Žiū, ant eiklaus žirgo su vadelėmis
Įšuoliuoja raitelis štai į giraitę.
Sigalas pasirodo ilgai gedėtas,
Įvykdo nuotakai, ką pažadėjęs;
Ina puola jam į glėbį
Ir jos širdis sudūžta negyvai.

Neguokit, jūros pakrantės,
Giraite ir kalvos, vėlai ir anksti!
Į tėvynę žaliu takeliu
Negrįš mano bernelis dabar ir niekad!

ŠVENTĖS VAKARAS

Prie Baltijos jūros 1798

Diena pavargus grimzta nebūtin,
Užkloja Baltiją purpurine skraiste
Ir mirga virš Sembos pušynų
Blyškiom procesijos deglų šviesom.

Žvejas dainuoja vakaro dainą
Link kranto nešamoj valtelėj.
Keliautojas pavargęs skuba pailsėti
Į nutilusį kaimelį.

Naktis aptraukia juoda gūnia
Pasaulį, tylą paukščių choras,
Tik dar nuo pamiškių kalvotų
Tolimi bandos garsai ataidi.

Tenai, kur paskutinis spindulys dabar
Sublyksi, prieš nugrimzdams į bangas,
Nauja būtis pakrantėj mezgas
Ir sveikina pranykusią mums dieną.

Nuo aukso vartų štai pakyla rytas,
Papuostas šventės vainiku,
Ir link šventyklos su šventom giesmėm
Žmonių pulkai maldingai traukia.

Kaip andai Viešpaties ramybėj užsūpuoti
Didikas, elgeta ir kūdikis guli,
Užmiegam taip ir mes – ir didis, ir mažas
Gyvenimo šventės vakare.

Bet kai galiausiai aukštesnėje šviesoje
Didysis šventės rytas išauš,
Ten prisikėlusius iš ilgo sapno
Mus amžinoji šventė pasitiks!

Vertė Antanas A. Jonynas.
Vertimas atliktas specialiai duomenų bazei